

"Funktsii dizayna v obshchestve" [Design function in society]. http://www.taby27.ru/studentam_aspirantam/philos_design/referaty_philos_design/opredelenie_design/funkcii-dizajna-v-obshhestve

Grigorev, L., and Tambovtsev, V. "Modernizatsiia cherez koalitsii" [Modernization through coalition]. *Voprosy ekonomiki*, no. 1 (2008): 59-70.

Hritsenko, A. A. "Institutsionalnaia arkhitektonika: predmet, osnovnye zakony, metodolohiia" [Institutional architectonics: the subject, the basic laws methodology]. *Naukovi pratsi DonNTU. Seria ekonomichna*, no. 103-1 (2006): 31-37.

Institutsiini chynnyky rozvytku finansovoho sektora ekonomiky v umovakh rynkovoi transformatsii [Institutional factors of the financial sector in terms of market transformation]. Kyiv: UBS NBU, 2010.

Kolodiy, S. Yu. "Institutsionalnye izmeneniia i ikh vliianie na sbalansirovannost finansovykh resursov gosudarstva v usloviakh rynochnykh transformatsiy" [Institutional changes and their impact on the balance of the financial resources of the state in terms

of market transformations]. *Uchenye zapiski Tavricheskogo natsionalnogo universiteta imeni V. I. Vernadskogo. Seria «Ekonomika i upravlenie»*, vol. 24 (63), no. 2 (2011): 77-84.

Kokorev, R. A. "Rol institutov v diversifikatsii ekonomiki Rossiyskoy Federatsii" [The role of institutions in the diversification of the Russian economy]. http://www.un.org/esa/policy/eitconference/report_kokorev_rus.pdf

Kinzerskaia, I. L. "Izbitatelnaia sistema kak instrument formirovaniia obshchestvennogo vybora" [Electoral system as a tool for shaping public choice]. <http://www.politex.info/content/view/436/30/>

Lipov, V. V. *Institutsionalnaia komplementarnost sotsialno-ekonomicheskikh sistem* [Institutional complementarity socio-economic systems]. Kharkiv: KhNU im. V. N. Karazina, 2011.

Науковий керівник – Соболев В. М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту економічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

УДК 33.012.8-045.45

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ У СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР

© 2014 ДЖАЛІЛОВ О. О.

УДК 33.012.8-045.45

Джалілов О. О. Основні проблеми інтеграції економічної системи України у світовий економічний простір

Мета статті полягає у визначенні основного кола проблем, бар'єрів і перешкод, які гальмують інтеграцію України у світовий економічний простір, а відтак, гальмують і загальний розвиток економічної системи України. У ході дослідження було проаналізовано деякі показники міжнародної статистики, що дало змогу підтвердити гіпотезу про те, що на сучасному етапі інтеграція економічної системи України у світовий економічний простір хоча й досягла суттєвих результатів, але протягом останніх кількох років дещо збавила оберти. Виходячи з вищезазначених статистичних даних було визначено основні причини такої тенденції та класифіковано їх у три групи проблем, що потребують комплексного вирішення. Перспективи подальших досліджень та розробок у зазначеному напрямі полягають у більш детальному дослідженні кожної із зазначених проблем, розробці рекомендаційних заходів і механізмів, що сприятимуть всебічній інтеграції економічної системи України у світовий економічний простір.

Ключові слова: інтеграція, економічна система, проблеми інтеграції.

Бібл.: 11.

Джалілов Олександр Оруджалович – аспірант, кафедра політичної економії, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: hostrider@mail.ru

УДК 33.012.8-045.45

Джалілов А. О. Основные проблемы интеграции экономической системы Украины в мировое экономическое пространство

Цель статьи заключается в определенных основного круга проблем, барьеров и препятствий, которые тормозят интеграцию Украины в мировое экономическое пространство и, соответственно, тормозят общее развитие экономической системы Украины. В ходе исследования были проанализированы некоторые показатели международной статистики, что позволило подтвердить гипотезу о том, что на современном этапе интеграция экономической системы Украины в мировое экономическое пространство хотя и достигла существенных результатов, но в последние несколько лет сбавила обороты. Исходя из вышеупомянутых статистических данных, были определены основные причины такой тенденции и классифицированы в три группы проблем, требующих комплексного решения. Перспективы дальнейших исследований и разработок в данном направлении заключаются в более детальном исследовании каждой из указанных проблем, разработке рекомендательных мер и механизмов, которые будут способствовать всесторонней интеграции экономической системы Украины в мировое экономическое пространство.

Ключевые слова: интеграция, экономическая система, проблемы интеграции.

Библ.: 11.

Джалілов Олександр Оруджалович – аспірант, кафедра політичної економії, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: hostrider@mail.ru

UDC 33.012.8-045.45

Dzhalilov O. O. The Main Problems of the Integration of the Economic System of Ukraine into the World Economy

The purpose of the article is to outline the range of issues, barriers and obstacles that hinder Ukraine's integration into the world economy and, consequently, inhibit the overall development of the economic system of Ukraine. The study analyzed some of the indicators of international statistics, thus confirming the hypothesis that at the current stage although the economic system of Ukraine has made some significant progress, its integration into the world economy in the past few years has slowed down. From the above statistics, the main causes of this trend were identified and classified in three groups of problems requiring complex solutions. Prospects for further research and development in this area are in a more detailed study of each of these problems, the design recommendation of measures and mechanisms that will facilitate the full integration of the economic system of Ukraine into the world economy.

Key words: integration, the economic system, the problem of integration.

Bibl.: 11.

Dzhalilov Oлександр O. – Postgraduate Student, Department of Political Economy, Kyiv National Economic University named after. V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: hostrider@mail.ru

Незважаючи на значну кількість якісних соціальних, економічних та інших змін впродовж останнього десятиріччя, на шляху до інтеграції економічної системи України у світовий економічний простір залишається значна кількість перешкод і бар'єрів. Визначення останніх, а також шляхів їх подолання виступає ключем до розуміння напрямку реформування економічної системи України та її сталого економічного розвитку, а відтак виступає пріоритетним напрямом як політ-економічних так і міждисциплінарних досліджень.

Дослідження проблеми інтеграції та всебічної співпраці України в рамках світового економічного простору знайшли своє відображення у роботах І. Бережнюка, С. Боротничека, А. С. Гальчинського, О. А. Корнієвського, В. Опришко, Н. Пирець, П. Пашко, В. Посельського, М. Тонєва, Є. Д. Хоастініної, О. Дугіної, З. Бжезинського, О. Ледаєвої, С. Хантінгтона та ін.

Мета статті полягає у визначенні основного кола проблем, бар'єрів і перешкод, які гальмують інтеграцію України у світовий економічний простір, а відтак гальмують загальний розвиток економічної системи України.

Виходячи з розуміння сутності економічної системи, яка охоплює усі сфери життєдіяльності людей, поєднує усі фактори виробництва та забезпечує створення матеріальних і духовних благ у процесі виробництва, обміну, розподілу та споживанні товарів і послуг у межах певної території, автор вважає, що станом на 01.01.2014 р. економічна система України накопичила значну кількість як прямих, так і опосередкованих бар'єрів розвитку інтеграційних процесів, про що свідчить ціла низка численних міжнародних незалежних експертних оцінок і національна статистична інформація. Так, у товарній структурі експорту станом на 01.01.2014 р. найбільшу частку займають недорогочінні метали – 27,8%, продукти рослинного походження – 14% і мінеральні продукти – 11,8% [1]. Фактично, оскільки більше половини українського експорту складає сировина, напівфабрикати та невисокотехнологічні товари, це свідчить про недиверсифікованість українського експорту та його сировинну спрямованість. Повномасштабна інтеграція України з такою спеціалізацією експорту в сучасну світогосподарську систему не є ані прийнятною, ані оптимальною через те, що:

- ✦ мінеральна сировина, на відміну від технологій чи знань, вичерпується і не відновлюється;
- ✦ низький рівень переробки зазвичай означає низькі прибутки;
- ✦ у конкурентному світі сировину завжди можна замінити аналогічною сировиною з іншої країни, що робить попит на неї високоеластичним і зумовлює значні коливання ціни [2].

Окрім цього, як свідчить індекс глобальної конкурентоспроможності, який враховує такі параметри, як якість інституцій, інфраструктуру, макроекономічну стабільність, здоров'я і початкову освіту, вищу освіту і професійну підготовку, ефективність ринку товарів і послуг, ефективність ринку праці, розвиненість фінансового ринку, технологічний рівень, конкурентоспроможність компаній, розмір ринку та інноваційний потенціал, Україна станом на 01.01.2014 р. посідає 73 місце зі 140 країн світу, що свідчить про досить низький рівень конкурентоспроможності [3]. Про значні проблеми та невідповідності світовим нормам у фінансовій та економічній сферах свідчить й індекс економічної свободи, який враховує параметри свободи бізнесу, торгівлі, фінансового сектора, інвестицій, праці, монетар-

ної та фіскальної свободи, гарантії прав власності, розмір бюрократичного апарату і ступінь захисту від корупції, за яким Україна на 01.01.2014 р. займала 155 місце із 178 і відноситься до найгіршої групи деспотичних країн [4]. Немаловажливим свідченням значних проблем інвестиційної сфери виступає й той факт, що із 189 країн світу Україна посідає 112 місце за індексом легкості ведення бізнесу [5]. Варто відзначити, що зазначений індекс визначається Світовим банком і базується лише на вивченні та квантифікації законів, постанов і правил, що стосуються ведення підприємницької діяльності, і не враховує загальні умови, такі як інфраструктура, інфляція та злочинність. Урахування останніх перемістило б Україну ще на кілька десятків позицій униз, оскільки лише за індексом сприйняття корупції Україна посідає 144 місце [6].

Про проблеми соціальної сфери свідчить 78 місце з понад 150 країн світу в рейтингу за індексом розвитку людського потенціалу, який був розроблений для порівняльної оцінки бідності, грамотності, освіти, середньої тривалості життя й інших показників країни [7]. Ще одним важливим індикатором наявності та розвитку проблем усебічної інтеграції виступає індекс глобалізації, який визначає рейтинг країн за мірою їхніх глобальних зв'язків, інтеграції та незалежності в економічній, соціальній, технологічній, культурній, політичній та екологічній сферах, за яким, станом на 01.01.2014 р. Україна займає 47 місце, втративши за рік 3 позиції.

Виходячи з вищезазначеного можна зробити висновок, що всі внутрішні та зовнішні проблеми на шляху до інтеграції економічної системи України у світовий економічний простір носять комплексний внутрішній характер, оскільки породжені внутрішніми невідповідностями економічної системи України світовим рамкам і нормам. Таким чином, постає необхідність не в одиничному реформуванні окремих сфер чи галузей, а у якісному комплексному внутрішньому реформуванні економічної системи України.

Враховуючи комплексність, ми пропонуємо розділити всі основні проблеми на три великі групи: модернізація інфраструктури та базових секторів, сталий економічний розвиток і підвищення загальних стандартів життя.

Основними проблемами інфраструктури та базових секторів виступають проблеми електроенергетики, нафтогазової промисловості, вугільної галузі, проблеми транспортної інфраструктури, проблеми житлово-комунального господарства, проблеми сільського господарства та земельних відносин. Так, зокрема, перші три зумовлюють високу енергоємність українського виробництва і, як наслідок, виступають основною причиною низької конкурентоздатності українських товарів на світових ринках, а також неефективної структури експорту та зовнішньої торгівлі у цілому.

Станом на 01.01.2014 р. практично все українське виробництво витрачає на одиницю ВВП у 3 – 5 разів більше енергоресурсів, ніж країни Східної Європи. Україну справедливо відносять до країн з найбільш енергоємним виробництвом у усьому світі. Негативні наслідки такої тенденції виявляються в тому, що в економічній системі України виникає потреба субсидіювання зовнішніх закупівель енергоресурсів, що створює небажане навантаження на державний бюджет і відповідно сповільнює можливість реформування економічної системи України в цілому. Окрім цього, надлишкове використання енергоресурсів зумов-

лює навантаження на держбюджет ще й через збільшення забруднення довкілля та тенденцію поступового вирівнювання внутрішніх цін зі світовими на електроенергію.

Так, з одного боку електроенергетика України має значні резерви потужностей, але з іншого – вона не в змозі стабільно та повною мірою забезпечити потреби української економіки. Така тенденція зумовлена в першу чергу значним зносом основних фондів ТЕС, який сягає приблизно 80% та енергорозподільчих компаній – приблизно 60%. Окрім цього, розвитку проблеми сприяють неефективне розпорядження державними активами галузі, непослідовність та відсутність прозорості регуляторної політики та сама «Енергетична стратегія України на період до 2030 року», яка передбачає екстенсивний шлях розвитку оскільки робить наголос не на підвищенні рівня енергоефективності, а на збільшенні обсягів виробництва електроенергії.

Не на вищому рівні знаходиться сьогодні й нафтогазова галузь. Так, станом на 01.01.2014 р. приблизно 45% потреби української економіки в нафтогазових ресурсах задовольняється за рахунок імпортованих ресурсів [8], що свідчить про критичний рівень імпортової залежності галузі. Окрім цього, відсутність системи контролю, неефективний державний менеджмент, недостатність інвестування в модернізацію нафтогазотранспортних каналів, розвідку та розробку нових родовищ, а також значний рівень заборгованості НАК «Нафтогаз України» перед іноземними партнерами значно посилили навантаження на бюджет, створили передумови для подальшого скорочення транзиту через суттєву зношеність основних фондів і зумовили низькоякісний недостатній обсяг нафтопереробки.

Значна кількість вітчизняних і закордонних фахівців вважає, що в умовах значного збільшення ціни на газ альтернативою йому значною мірою могло б стати вугілля. Але, на жаль, так само, як і електроенергетика та нафтогазова галузі, вугільна галузь переживає стагнацію. Через чинну систему державної компенсаційної програми, недостатній рівень приватизації та закриття збиткових шахт, що, у свою чергу, створює нестачу інвестиційних ресурсів на оновлення та модернізацію устаткування, вугільна галузь, як і інші дві, створює значне навантаження на бюджет і зумовлює таку собівартість українського вугілля, яка перевищує імпорту.

Важливою, в аспекті зазначених проблем, виступає також проблема розвитку транспортної інфраструктури. Відсутність державного фінансування, недостатнє залучення приватних інвестицій, недосконалість нормативно-правової бази та зосередження активів інфраструктури транспорту місцевого значення в руках центральних органів управління призвело до зношення основних фондів транспортної інфраструктури та відповідного часткового використання транзитного потенціалу. Таку точку зору підтверджують дані рейтингу логістичної ефективності Світового банку, відповідно до якого Україна станом на 01.01.2014 р. займає лише 61 місце [9]. Враховуючи вищезазначене та виняткове геополітичне положення України, можна констатувати, що передумови такої ситуації були значною мірою створені неефективною нормативно-правовою базою, і, зокрема, митних процедур. Таку точку зору підтверджують дані індексу ефективності проведення митних процедур, відповідно до якого Україна посідає лише 69 місце [9].

Вкрай важливою передумовою ефективної інтеграції у світовий економічний простір виступає створення

власного міцного сільського господарства та проведення земельної реформи, що відповідає міжнародним нормам і стандартам. Низька інвестиційна привабливість зазначеного сектора, яка склалася в основному через хаотичність адміністративного втручання, суттєві обмеження експорту, відсутність спеціалізованого ринку землі, відсутність системи фінансової підтримки сектора, системи стандартизації, санітарних заходів і системи захисту внутрішнього ринку від низькоякісного імпорту призвело до катастрофічної ситуації в зазначеному секторі. Так, станом на 01.01.2014 р. практично вся продукція українського сільського господарства не відповідає міжнародним нормам і стандартам, а відтак є не конкурентоздатною на світових ринках. У сучасній структурі експорту сільського господарства України домінує продукція низького ступеню переробки, а використання морально зношеної техніки та застарілих технологій робить виробництво зазначеної продукції вкрай неефективним. Окрім цього, вкрай небережливе використання ґрунтів призвело до швидкого розвитку їх ерозії та суттєвого падіння родючості. Усе вищезазначене свідчить про катастрофічну ситуацію у сільському господарстві.

До суттєвих проблем зазначеної групи також варто віднести й проблеми житлово-комунального господарства, оскільки вони створюють додаткове навантаження на державний бюджет у вигляді суттєвої заборгованості з перерахування коштів за житлово-комунальні послуги до останнього та значно знижують загальний показник соціального розвитку країни. Загалом відсутність ефективного власника та приватних операторів, монополізація ринку житлово-комунальних послуг, відсутність ефективного механізму стягнення заборгованості за надані послуги, відсутність залучення інвестицій у галузь та неефективний рівень тарифікації призвели до зношення основних фондів, що, у свою чергу, призвело до зниження якості житлово-комунальних послуг, а також до зростання заборгованості населення перед ЖКХ.

До основних проблем, які необхідно вирішити в рамках групи проблем сталого економічного розвитку, належать проблеми, пов'язані зі стабілізацією державного бюджету, міжбюджетними відносинами та фінансовим сектором.

Основою проблемою державного бюджету є, на наше переконання, високий рівень перерозподілу ВВП через бюджет і бюджетні фонди, оскільки лише питома вага зведеного бюджету у ВВП за 2013 р. склала понад 30% [10]. Така тенденція свідчить про значне навантаження на бізнес усередині країни. Окрім цього, станом на 01.01.2014 р. обсяг державного прямого та гарантованого боргу сягнув розміру 584,369 млрд грн, що складає понад 40,5% ВВП 2013 р. [10]. Станом на 01.01.2014 р. дефіцит сектора державних фінансів 15,5% ВВП [10]. Навіть враховуючи умови кризи, що розгорнулася в Україні, такий показник у середньому в 3 рази вищий, ніж середній загальносвітовий показник. На значному рівні знаходяться також обсяги фіскальних операцій у реальному секторі. Так, станом на 01.01.2014 р. дефіцит НАК «Нафтогаз» у фінансових коштах склав понад 2 відсотки ВВП. Загалом, в основі такої ситуації лежить неефективна структура видатків (згідно з даними рахункової палати дві з п'яти гривень протягом 2013 р. використовувались неефективно), неможливість адміністрування та прогнозування через постійне перевищення бюджету, відсутність глибокого довгострокового фіскального менеджменту, слабкий менеджмент державного боргу (основна частина чутлива до валютних коливань,

а відтак може збільшити зобов'язання), відсутність прозорості в секторі державних фінансів.

Виходячи зі значного дефіциту коштів на фінансування місцевих видатків, неможливості місцевими бюджетами використовувати зовнішні та приватні запозичення для інвестування, відсутності прозорості розподілу трансфертів міжбюджетного спрямування, інвестиційних субвенцій і дотацій, на наш погляд, у міжбюджетних відносинах склалася катастрофічна ситуація. Зокрема, суттєвою проблемою виступає надання неякісних послуг на місцевому рівні. Така ситуація склалася через неефективний перерозподіл бюджетних коштів у місцеві бюджети. Як наслідок, у більшості населених пунктів сільського та селищного типу видатки на заробітну плату перевищують 90% і лише 10% йде на забезпечення надання послуг. Виходячи з вищезазначеного у рамках міжбюджетних відносин виникла ще одна проблема – зношеності інфраструктури та основних фондів. Так, як свідчить статистика ЖКГ, кількість аварійних ситуацій лише за останні 5 років збільшилась у 7 разів, понад 70% автошляхів місцевого значення потребують капітального ремонту [11], а їх перспективне оновлення та модернізація у найближчі 5 років вимагатимуть понад 30 млрд дол.

Значні проблеми на шляху до сталого економічного розвитку створює фінансовий сектор. Враховуючи катастрофічне падіння курсу гривні, яке відбувалося у I та на початку II кварталу 2014 р., незахищеність фінансової системи від кризових явищ, низьку капіталізацію галузі, недостатність довгострокових фінансових ресурсів, наявність значного відсотку у структурі портфелю фінансових установ проблемних активів, відсутність ефективного фондового ринку та його інституційних й правових передумов, недосконалість захисту прав інвесторів, вкладників і кредиторів, фінансовий сектор переживає глибоку стагнацію. Про це свідчить практична відсутність фондового ринку, низький рівень його розвитку та його завуаліованість, а також суттєве скорочення обсягів надання усіх видів фінансових послуг (особливо надання кредитування як усім типам бізнесу, так і населенню).

До кола проблем, які необхідно вирішити в рамках підвищення загальних стандартів життя в Україні, треба віднести питання, що стосуються розвитку підприємництва, інноваційної та науково-технічної сфер, управління державною власністю та приватизації, соціальної підтримки, медичного обслуговування та системи освіти. Зазначені проблеми в комплексі зумовлюють катастрофічну соціальну ситуацію в Україні, яка прямо впливає на економічний розвиток усієї економічної системи.

Розвиток підприємництва в Україні суттєво гальмують незадовільні умови ведення бізнесу. Про це, як уже зазначалося, свідчать міжнародні рейтинги та статистика. Окрім цього, сучасні умови ведення бізнесу також гальмують й інвестиційну діяльність в Україні. Через відсутність механізмів захисту прав інвесторів, ефективної податкової та регуляторної політики, державно-приватного партнерства та загальну макроекономічну нестабільність для України більшість міжнародних фінансових ресурсів стала просто недосяжною, а міжнародні інвестори зайняли позицію очікування через високу ризиковість інвестування в Україну. Розвиток такої ситуації псує привабливість України для міжнародних капіталів і, як наслідок, гальмує загальний економічний розвиток і можливість проведення реформ.

Іншою суттєвою перешкодою, яка стримує економічний розвиток і зростання в країні, є проблеми інноваційної та науково-технічної сфер. Суттєве скорочення кількості працюючих у галузях, матеріально-технічне скорочення, невідповідність попиту економіки національним розробкам, низький рівень сприйняття інновацій у підприємстві та неможливість з технічних проблем застосування світових розробок в економіці України призвели до того, що навіть за наявності значного наукового комплексу зазначені сфери переживають стагнацію. Основними причинами такої ситуації стало загальне скорочення фінансування, відсутність ефективного розподілу державної підтримки у секторах, відсутність орієнтації на розробки прикладного значення та введення конкурсних торгів на виконання державних замовлень, що зумовило загрозу перетворення результатів діяльності зазначених сфер на дешевого експортера інтелектуальної власності та товарів з низьким рівнем доданої вартості.

Стримує економічний розвиток і неефективне управління та приватизація державної власності. Через відсутність системності ведення процесів приватизації, суттєві державні обмеження на приватизацію окремих об'єктів державної власності, відсутність програм продажу об'єктів разом із земельними ділянками, практичну відсутність передприватизаційної підготовки та прозорості у проведенні аукціонів на приватизацію бюджет України недоотримує значну кількість коштів від проведення такої приватизації. Більш того, приватизація з інструменту комплексного стратегічного розвитку економіки, яким вона є в зарубіжних країнах, перетворилась на звичайне джерело наповнення бюджету. Унаслідок цього, сьогодні в Україні практично 100% усіх програм комплексного розвитку галузей відбувається в недостатньому обсязі, а корпоративне управління державним майном носить неефективний і непрозорий характер.

У рамках підвищення загальних стандартів життя в Україні реформ потребує також і сфера соціальної підтримки, оскільки вона створює значне навантаження на бюджет і при цьому є надзвичайно неефективною. Така ситуація склалася в основному через те, що більшість пільг, субсидій та допомоги в Україні надається без диверсифікації з поправкою на рівень забезпеченості, відсутня ефективна система моніторингу та контролю обсягів витрат на спожиту допомогу та філософію підтримки максимальної кількості населення. Так, станом на 01.01.2014 р. в Україні склалася ситуація, коли практично 80% усієї соціальної допомоги не має адресності і надається забезпеченим верствам населення. При цьому неефективними виступають практично всі види соціальної допомоги. Так, зокрема, суттєвий вклад у неефективне використання бюджетних коштів зумовлює недосконала завищена система нормування споживання житлово-комунальних послуг, яка зводить систему надання житлових пільг і субсидій до марного витрачання коштів.

Суттєвою проблемою як для бюджету, так і для загального соціального рівня виступає питання медичного обслуговування. По-перше, розпороченість видатків на значну кількість лікарень створює неефективність розподілу бюджетних коштів. По-друге, неякісне медичне обслуговування призводить до зниження тривалості життя населення та підвищення дитячої та передчасної смертності. Окрім цього, існує значна диференціація ступеня надання медичних послуг з поправкою на фінансовий стан і місце проживання. Так, основна частина видатків бюджету населених пунктів сільського та селищного типу витрачається

на заробіну плату, а не на закупівлю ліків та устаткування. Як наслідок, з видатків населення на медичне обслуговування формується практично половина усього фінансування медичного сектора.

У рамках проведення заходів з досягнення сталого економічного розвитку та загального підвищення соціальних стандартів життя населення особливе місце займає питання освіти. Якісна підготовка кваліфікованих кадрів виступає основою розвитку економіки уцілому. Водночас не викликає сумніву й те, що функціонування системи освіти України потребує реформування. Зокрема, перш за все потребує докорінного перегляду система державного замовлення та структури підготовки кадрів за фахом. Актуальність цієї проблеми полягає в тому, що в Україні набула розвитку тенденція зростання диспропорцій між попитом і пропозицією кваліфікованої робочої сили на ринку праці. Перегляду потребує і загальна система фінансування сфери освіти, видатки на яку мають суттєве навантаження на бюджет та постійно зростають, а якість при цьому не підвищується. Одна з основних причин такої тенденції полягає в надмірному рівні пільг та у витратах понад 70% загального фінансування освіти на виплату комунальних платежів і заробітну плату. На рівні отримання дошкільної та базової освіти існує проблема недостатньої доступності до освіти. Так, наприклад, через значні витрати на утримання немає достатньої кількості дитячих садків, у сільській місцевості недостатньо розвинена програма «Сільський автобус», витрати на освіту складають непомірно високу частку доходів населення.

ВИСНОВКИ

Сучасний стан інтеграції економічної системи України у світове господарство свідчить про суттєві позитивні зрушення в зазначеному напрямі, але на її шляху все ще залишається значна кількість проблем, бар'єрів і перешкод, що стримують більш активну участь України у світових економічних процесах. Основу таких проблем, бар'єрів і перешкод складають три групи питань, які потребують комплексного рішення. Зокрема, це проблеми інфраструктури та базових секторів, до яких належать: проблеми електроенергетики, нафтогазової промисловості, вугільної галузі, транспортної інфраструктури, житлово-комунального господарства, сільського господарства та земельних відносин; проблеми сталого економічного розвитку, до яких належать проблеми, пов'язані зі стабілізацією державного бюджету, міжбюджетними відносинами та фінансовим сектором; проблеми в рамках підвищення загальних стандартів життя в Україні, які стосуються розвитку підприємництва, інноваційної та науково-технічної сфер, управління державною власністю та приватизації, соціальної підтримки, медичного обслуговування та системи освіти. Вирішення вищезазначених проблем економічної системи України сприятиме підвищенню загального рівня конвергенції відносно світового співтовариства, підвищенню конкурентоспроможності української продукції на світових ринках і надасть можливість Україні брати більш активну участь у світових економічних процесах і, відповідно, отримувати суттєві переваги від такої участі.

Перспективи подальших досліджень та розробку зазначеному напрямі полягають у більш детальному дослідженні кожної із зазначених проблем, розробці рекомендаційних заходів і механізмів, що сприятимуть всебічній інтеграції економічної системи України у світовий економічний простір. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. **Стеценко Ж. В.** Формування експортного потенціалу в Україні / Ж. В. Стеценко // Економіка та держава. – 2008. – № 7. – С. 22 – 25.
3. The Global Competitiveness Report 2012 – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www3.weforum.org/docs/CSI/2012-13/GCR_Rankings_2012-13.pdf
4. Index of Economic Freedom – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.heritage.org/index/ranking>
5. Easy of Doing Business Index 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.doingbusiness.org/rankings>
6. Corruption Perceptions Index – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cpi.transparency.org/cpi2012/results/>
7. Human Development Index – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org/en/statistics/>
8. Про затвердження прогнозного балансу надходження та розподілу природного газу в Україні на 2013 рік // Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2013 р. № 327-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR130327.html
9. Logistics Performance Index 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lpi.worldbank.org>
10. Офіційний сайт міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>
11. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minregion.gov.ua>

REFERENCES

- “Corruption Perceptions Index – 2012” <http://cpi.transparency.org/cpi2012/results/>
- Derzhavna sluzhba statystyky. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- “Easu of Doing Business Index 2012” <http://www.doingbusiness.org/rankings>
- “Human Development Index – 2013” <http://hdr.undp.org/en/statistics/>
- “Index of Economic Freedom – 2013” <http://www.heritage.org/index/ranking>
- [Legal Act of Ukraine] (2013). http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR130327.html
- “Logistics Performance Index 2014” <http://lpi.worldbank.org>
- Ministerstvo finansiv Ukrainy. <http://www.minfin.gov.ua/>
- Ministerstvo rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy. <http://minregion.gov.ua>
- Stetsenko, Zh. V. “Formuvannia eksportnoho potentsialu v Ukraini” [Formation of export potential of Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 7 (2008): 22-25.
- “The Global Competitiveness Report 2012 – 2013” http://www3.weforum.org/docs/CSI/2012-13/GCR_Rankings_2012-13.pdf